

Szanowni Państwo,

Nawiązując do licznych pytań w zakresie podstawy prawnej udostępnienia przez ośrodki pomocy społecznej danych dot. osób ubogich energetycznie, w celu wypełnienia obowiązku nałożonego na mazowieckie gminy w Programie Ochrony Powietrza Poniżej, przedstawiono analizę w tym zakresie.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. c RODO:

„1. Przetwarzanie jest zgodne z prawem wyłącznie w przypadkach, gdy - i w takim zakresie, w jakim - spełniony jest co najmniej jeden z poniższych warunków:

c) przetwarzanie jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze;”

Powyższy przepis nie stanowi samodzielnej podstawy legalizacyjnej i wymaga wskazania odpowiedniego przepisu prawa unijnego lub prawa krajowego, który ustanawia ciążący na administratorze danych obowiązek prawny, do wypełnienia którego niezbędne będzie przetwarzanie danych.

Podstawami będą przepisy prawne o charakterze powszechnie obowiązującym, które mogą zostać bezpośrednio zastosowane. Określenie właściwych krajowych przepisów, które stanowią podstawę prawną obowiązków administratora, następuje zgodnie z art. 3 ust. 1 RODO, a więc z uwzględnieniem miejsca prowadzenia działalności danej jednostki organizacyjnej administratora. W polskim porządku prawnym obowiązek może wynikać z konstytucji, umów międzynarodowych lub ustaw.

Przepis prawa krajowego lub unijnego, aby określać obowiązek prawny relewantny z punktu widzenia art. 6 ust. 1 lit. c RODO, musi spełniać kryteria określone w ust. 3 tego artykułu. Do elementów obligatoryjnych takich przepisów należy wskazanie celu przetwarzania, w sposób pozwalający zapewnić podmiotom danych świadomość i przewidywalność przetwarzania ich danych osobowych.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 RODO Podstawa przetwarzania, o którym mowa w ust. 1 lit. c) i e), musi być określona: w prawie Unii; lub w prawie państwa członkowskiego, któremu podlega administrator.

Cel przetwarzania musi być określony w tej podstawie prawnej lub, w przypadku przetwarzania, o którym mowa w ust. 1 lit. e) – musi być ono niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi.

Podstawa prawna może zawierać przepisy szczegółowe dostosowujące stosowanie przepisów niniejszego rozporządzenia, w tym:

- ogólne warunki zgodności z prawem przetwarzania przez administratora;
- rodzaj danych podlegających przetwarzaniu;
- osoby, których dane dotyczą;
- podmioty, którym można ujawnić dane osobowe;
- cele, w których można je ujawnić;
- ograniczenia celu; okresy przechowywania;

- oraz operacje i procedury przetwarzania, w tym środki zapewniające zgodność z prawem i rzetelność przetwarzania, w tym w innych szczególnych sytuacjach związanych z przetwarzaniem, o których mowa w rozdziale IX.

Prawo Unii lub prawo państwa członkowskiego muszą służyć realizacji celu leżącego w interesie publicznym, oraz być proporcjonalne do wyznaczonego, prawnie uzasadnionego celu.

Adresatem obowiązków wskazanych w przepisach musi być administrator. Przetwarzanie danych osobowych musi być niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego nałożonego na administratora przepisami prawa.

W praktyce legislacyjnej podstawy prawne przetwarzania danych zawarte w przepisach szczególnych są skonstruowane na dwa sposoby:

- jako przyznanie wprost kompetencji do przetwarzania danych osobowych;
- poprzez wyznaczenie praw lub obowiązków, dla realizacji których niezbędne jest przetwarzanie danych osobowych.

Wracając do tematu przeprowadzenia analizy ubóstwa z wykorzystaniem danych osobowych, które posiadają ośrodki pomocy społecznej, na potrzeby realizacji tego działania należy przytoczyć przepisy prawa członkowskiego na podstawie których określony został cel i podmiot upoważniony do przetwarzania danych.

W związku z obowiązkiem wskazanym w art. 91 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54 z późn. zm.), radni Województwa Mazowieckiego podjęli uchwałę w sprawie programu ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu (uchwała 115/20 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 8 września 2020 r.) zmienioną uchwałą nr 204/23 z dnia 21 listopada 2023 r.

Zgodnie z art. 91 ust. 7a. POŚ, Program ochrony powietrza zawierać powinien w szczególności:

- 1) informację na temat przekroczeń poziomów dopuszczalnych lub docelowych lub pułapu stężenia ekspozycji wraz z podaniem zakresu przekroczeń;
- 2) podział źródeł zanieczyszczeń;
- 3) scenariusze wielkości emisji w roku zakończenia realizacji programu;
- 4) harmonogram realizacji działań naprawczych określający działania:
  - a) krótkoterminowe - na okres nie dłuższy niż 2 lata,
  - b) średnioterminowe - na okres nie dłuższy niż 4 lata,
  - c) długoterminowe - na okres nie dłuższy niż 6 lat;
- 5) szacunkowe koszty realizacji działań naprawczych;
- 6) wskaźniki specyficzne dla planowanych działań naprawczych;
- 7) planowany do osiągnięcia efekt ekologiczny działań naprawczych polegający na redukcji wielkości emisji oraz planowane wielkości zmiany stężeń substancji w powietrzu objętych programem, w poszczególnych latach objętych programem oraz w roku zakończenia realizacji programu;
- 8) podmioty i organy odpowiedzialne za realizację działań naprawczych;
- 9) obowiązki i ograniczenia wynikające z programu;
- 10) uzasadnienie zakresu określonych i ocenionych przez zarząd województwa zagadnień programu.

W mazowieckim Programie ochrony powietrza wskazane zostało następujące działanie: „Objęcie osób ubogich energetycznie wsparciem finansowym i organizacyjnym”. Zgodnie z uchwałą POP odpowiedzialnymi za wykonanie analizy ubóstwa energetycznego i doradztwo osobom ubogim energetycznie są samorządy gminne na terenie województwa mazowieckiego.

Załącznik nr 5 do ww. Uchwały zawiera m. in. szczegółowy opis zadania 1.1.3. Analiza ubóstwa energetycznego i doradztwo osobom ubogim energetycznie (kod działania WMaWsEn), zgodnie z którym: „Do realizacji działania gmina może wykorzystać wyniki wcześniejszej inwentaryzacji budynków, dane z bazy CEEB i inne zasoby danych będące w gestii gminy, a także informacje zebrane w trakcie kontroli źródeł ciepła albo wywiad środowiskowy przeprowadzony przez pracowników pomocy społecznej.”. Działanie powinno zostać wykonane do końca 2024 r.

Na każdym etapie realizacji działania wymagana jest ścisła współpraca z gminnymi ośrodkami pomocy społecznej oraz innymi instytucjami, od których możliwe jest uzyskanie potrzebnych danych. W ramach współpracy konieczna jest wymiana danych pomiędzy gminnymi ośrodkami pomocy społecznej oraz innymi instytucjami, dysponującymi niezbędnymi informacjami, a samorządem gminnym.”

Podsumowując, w POŚ – w akcie rangi ustawowej, powszechnie obowiązującym – wskazuje się, że na pewne podmioty (spośród wszystkich podmiotów) w programie ochrony powietrza są nałożone obowiązki dotyczące realizacji przez nie działań naprawczych zmierzających do poprawy stanu powietrza. Natomiast POP precyzuje krąg adresatów, rodzaj obowiązku oraz sposób jego wypełnienia.

W związku z powyższym należy przyjąć, iż art. 91 POŚ wskazuje cel przetwarzania danych, oraz narzuca konieczność wskazania podmiotów odpowiedzialnych za realizację działania, czyli zawiera element obligatoryjny w myśl art. 6 ust. 3 RODO natomiast POP precyzuje kto i dokładnie w jakim celu ma prawo te dane przetwarzać.